

Apeldoorn een dorp met dorpen

Apeldoorn is een dorp dat zijn eigen landelijke charme bewaart heeft. Bij de gemeente horen ook een aantal dorpen in het buitengebied.

De dorpen zijn een belangrijk deel van de grote gemeente Apeldoorn. Hoog Soeren, Hoenderloo, Loenen, Oosterhuizen, Lieren, Beekbergen, Klarenbeek, Beemte-Broekland, Radio Kootwijk, Wenum-Wiesel en Uddel: alle dorpen in de gemeente hebben op het gebied van zorg en welzijn hun eigen dynamiek en behoeften.

Belang van voorzieningen

Buurtverenigingen, dorpsraden, vrijwilligersinitiatieven, kerken, buurthuizen/ ontmoetingsplekken kunnen fungeren als knooppunt van het sociale leven in een dorp. Ook kan het ontbreken van een voorziening lastig zijn en de mogelijkheden van bewoners beperken. Maar het is niet duidelijk of en welke voorzieningen nu ook nodig zijn om zo lang mogelijk zelfstandig te kunnen wonen en te kunnen meedoen. In Nederland zijn alternatieven doorgaans redelijk dichtbij en de meeste bewoners zijn mobiel. Bewoners ontmoeten elkaar op uiteenlopende plekken en wanneer een voorziening verdwijnt, kan een andere de sociale functie overnemen. Per dorp is de samenstelling en behoefte van inwoners verschillend. Daarnaast is de vraag wat het verband is tussen voorzieningen en leefbaarheid en sociale vitaliteit. Bij het beantwoorden van deze vraag onderscheiden we de aanwezigheid van voorzieningen in het dorp van de nabijheid van voorzieningen in kilometers. Uit onderzoeken¹ blijkt dat voor de mate waarin bewoners van dorpen hun dorp als leefbaar beschouwen de nabijheid van voorzieningen ongeveer even belangrijk is als de aanwezigheid in het dorp.

Hoe is het nu?

Eén van de activiteiten waarvoor subsidie kan worden aangevraagd zijn de activiteiten voor kwetsbare inwoners op een basisontmoetingsplek. Een laagdrempelige voorziening waar alle bewoners van Apeldoorn naar binnen kunnen stappen, en terecht kunnen voor activiteiten, ontmoeting, informatie en ondersteuning. Voor de dorpen was er een separaat budget opgenomen voor de financiering van Basisontmoetingsplekken.

De meeste dorpen kennen lokale vrijwilligersinitiatieven, al dan niet actief op een vaste locatie. Soms of indien gewenst worden deze voor een deel ondersteund door de Kap.

In de dorpen zijn er, behalve twee Basisontmoetingsplekken (Uddel en Beekbergen) met name buurtcentra/ locaties die "self supporting" zijn en is er 2 locaties in Beekbergen en Wenum-Wiesel waar Accres het sociaal beheer uitvoert en activiteiten organiseert.

Inwonersondersteuning en andere vormen van (professionele) ondersteuning vindt met name plaats vanuit de CMO's (Wmo ondersteuning, welzijnsteams, CJG) die werken vanuit de 4 stadsdelen in Apeldoorn. In sommige dorpen, bijvoorbeeld Klarenbeek, is er lokale dorpscontactpersoon/ hulpcoördinator actief. Vanuit het welzijnsnetwerk is een professional die met name in de dorpen actief is.

Ervaringen

Duidelijk is dat er verschillen bestaan in de behoeftes tussen die van de stadsdelen en die van de dorpen. Dorpen kennen van oudsher een hecht sociaal netwerk waarin vrijwilligerswerk, mantelzorg en ontmoeting een logisch samenspel vormen. In het subsidieverleningsproces 2018 en tijdens gesprekken die wij het afgelopen half jaar hebben gevoerd, is dit nóg duidelijker geworden.

Voor Basisontmoetingsplekken in de dorpen is het niet passend om aan alle kenmerken van een Basisontmoetingsplek in het stedelijk gebied te voldoen. Diverse dorpsraden en vrijwilligersorganisaties geven aan dat de kosten van de huur van een locatie en vrijwilligersvergoedingen een issue zijn, dat de behoefte niet direct ligt in het creëren van meer Basisontmoetingsplekken.

Een vraag is dan ook of het niet verstandiger is om activiteiten op een locatie niet in ieder dorp als een "ontmoetingsplek" te kwalificeren? Maar als een vorm van vrijwilligersondersteuning en/of mantelzorgondersteuning en de criteria voor de dorpen bij te stellen.

¹ Sociaal cultureel planbureau Dorpsleven tussen stad en land, maart 2017

Wat is er nodig? Bespreekpunten:

1. We zien het als een eerste stap de behoeften van de inwoners van ieder dorp en van de betrokken (vrijwilligers) organisaties/ dorpsraden/ bewonersinitiatieven die hier reeds actief zijn te inventariseren. De inventarisatie richt zich met name op de volgende vragen: welke behoefte is er in het dorp en waaruit blijkt dat? Tegen welke inhoudelijke en financiële vraagpunten lopen de huidige (vrijwilligers) organisaties/ dorpsraden/ bewonersinitiatieven aan? ;
 - a. Zien jullie dit ook als eerste stap en zijn dit ook de belangrijkste vragen?

2. Is er voor alle dorpen met hun specifieke behoeften voldoende aandacht binnen het algemene aanbod voor kwetsbare inwoners? Hoe zorgen we dat we juiste dingen subsidiëren (voorzieningen kunnen bewoners bij elkaar brengen maar betrokken bewoners kunnen ook voorzieningen in stand houden);
 - a. Is het verstandiger is om de meeste activiteiten op een locatie met name in de dorpen niet als een “ontmoetingsplek” te kwalificeren, maar als een vorm van vrijwilligersondersteuning?
 - b. Is er behoefte aan een “eigen welzijnsnetwerk voor de dorpen”; wat zijn de voors en tegens?

3. Wat zijn voor de dorpen de criteria voor het mogelijk in aanmerking komen voor subsidie voor activiteiten op een basisontmoetingsplek?
 - a. Wij stellen voor om de minimale eisen aan een aantal van de kernmerken voor de dorpen als volgt bij te stellen:
 - Een opstelling van minimaal 32 uur (i.p.v. 40) per week verspreid over 4 dagen (i.p.v. 6) minimaal 50 weken per jaar;
 - Minimaal 2 maal (i.p.v. 3 maal) per week is er gelegenheid om samen te eten;
 - Er is minimaal 12 uur per week dagbesteding (i.p.v. 16 uur);
 - Van de Basisontmoetingsplekken verwachten wij niet dat er ervaring, specialistische kennis en een programmering voor inwoners met een (verstandelijke/lichamelijke) beperking, niet aangeboren hersenletsel en psychiatrische/psychosociale problematiek is. Wél is het van belang dat alle doelgroepen welkom zijn en dat een goede doorverwijzing naar specialistische kennis geborgd is.